

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

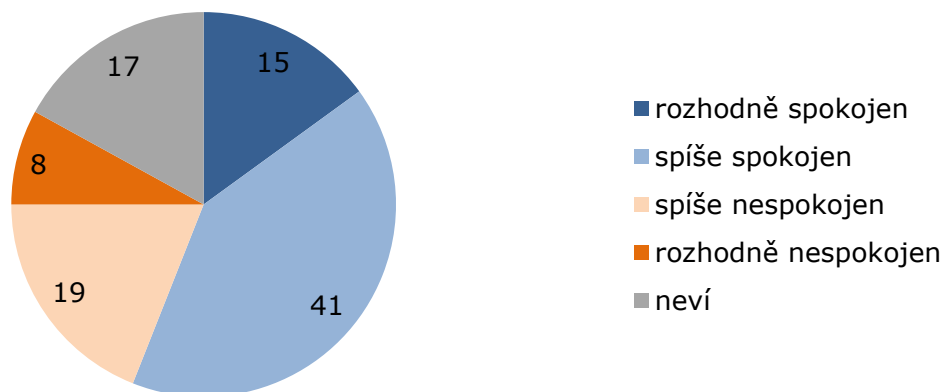
Občané o členství České republiky v NATO – leden 2016

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v16-01</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>11. – 18. 1. 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1047</i>
Počet tazatelů:	<i>220</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.41, PM.42, PM.42d, PM.150, PM.153</i>
Zveřejněno dne:	<i>19. února 2016</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Čadová</i>

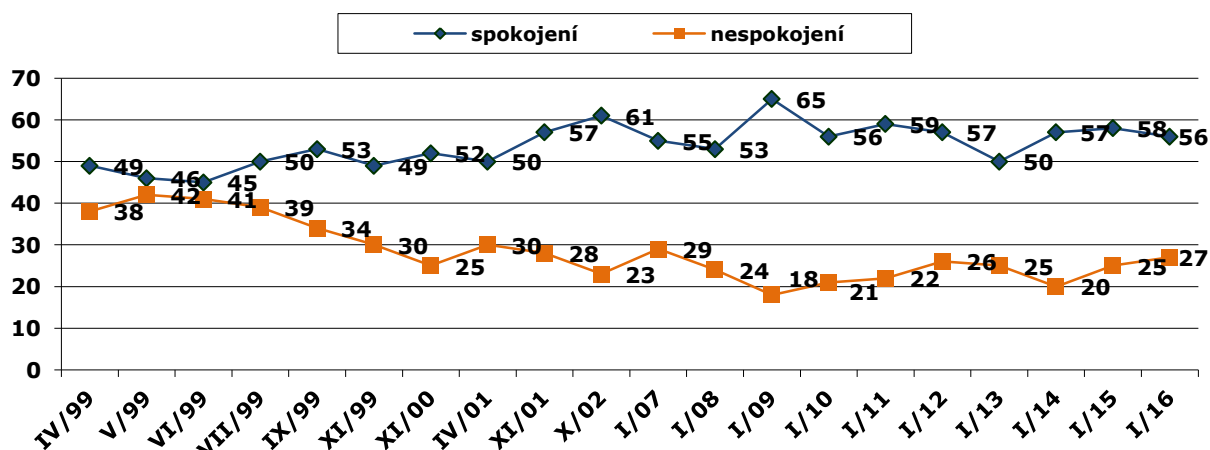
V lednu 2016 byly do výzkumu Naše společnost zařazeny otázky týkající se postojů českých občanů k členství naší země v Severoatlantické alianci (NATO) a mínění o důsledcích tohoto členství.

V otázce spokojenosti s členstvím v Severoatlantické alianci (viz graf 1) celkem výrazně převládá spokojenost, kterou vyslovilo 56 % dotázaných, z toho 15 % se cítí „rozhodně spokojeno“ a 41 % „spíše spokojeno“. Více než čtvrtina občanů (27 %) vyjadřuje s členstvím naší země v NATO nespokojenost, v tom 19 % je podle svých slov „spíše nespokojeno“ a 8 % „rozhodně nespokojeno.“ Necelá pětina (17 %) oslovených se k položené otázce nedokázala vyjádřit a zvolila proto odpověď „nevím“.

Graf 1: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Ve srovnání s předešlým šetřením z ledna 2015 se podíl spokojených a nespokojených nijak významně nezměnil a je současně statisticky srovnatelný se situací v roce 2012. Podíl občanů vyjadřující s členstvím naší země v NATO spokojenost tak zůstává od roku 2010 v podstatě stabilní s jedinou výjimkou, kterou představuje rok 2013, kdy podíl spokojených mírně poklesl.

Graf 3: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO 1999-2016 (v %)

Pozn.: Kategorie spokojení je součtem rozhodně + spíše spokojen, kategorie nespokojení je součtem rozhodně + spíše nespokojen.

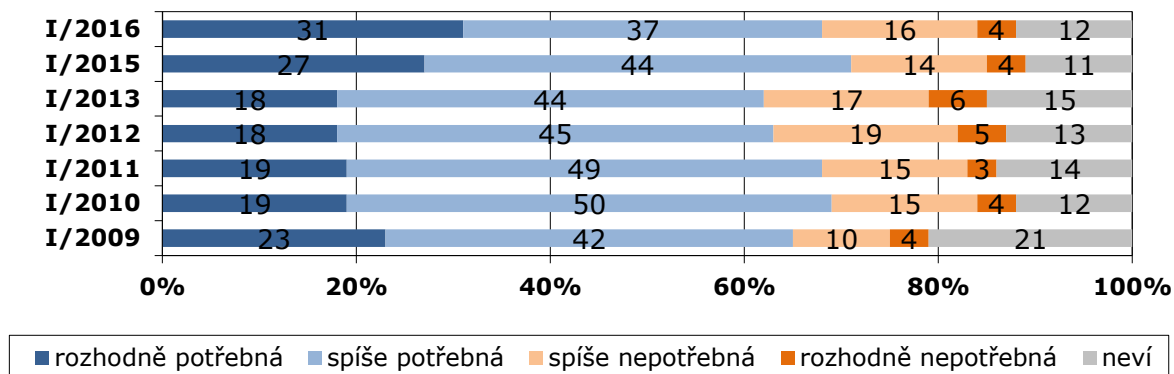
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*.

Mezi spokojené s členstvím naší země v NATO častěji patří muži, respondenti deklarující dobrou životní úroveň své domácnosti, dotázaní s vysokoškolským vzděláním, ti, kteří se sami zařazují na pravou stranu politického spektra, a oslovení, kteří by ve volbách do Poslanecké sněmovny podpořili TOP 09 nebo ANO. Mezi nespokojené se řadili především lidé starší 60 let, důchodci, nezaměstnaní a respondenti deklarující levicové smýšlení, špatnou životní úroveň nebo záměr podpořit ve volbách KSČM.

¹ Znění otázky: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že ČR je členem NATO?“ Varianty odpovědí: rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen.

Ve výzkumu jsme se dále zajímali o to, zda je NATO považováno za potřebnou nebo nepotřebnou organizaci. Sedm z deseti českých občanů (68 %) je přesvědčeno o potřebnosti² Severoatlantické aliance v současné době, pětina (20 %) míní, že organizace je nepotřebná. O málo více než desetina občanů (12 %) se k této otázce neuměla vyjádřit.

Graf 2: Je NATO jako vojenskopolitická organizace potřebná v současné době?

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 11. – 18. 1. 2016*, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Oproti šetření realizovanému v lednu 2015 se podíly těch, kteří NATO označují za potřebné či nepotřebné, významně nezměnily, mírně však posílil názor, že je tato organizace „rozhodně potřebná“ (o 4 procentní body) na úkor tvrzení, že je „spíše potřebná“ (pokles o 7 procentních bodů). Podíl dotázaných, kteří NATO považují za „rozhodně potřebné“, je tak v současnosti nejvyšší za celé sledované období, tedy od roku 2009. O nepotřebnosti Severoatlantické aliance je naopak dlouhodobě (tj. od roku 2010 až do současnosti) přesvědčena přibližně pětina českých občanů.

O potřebnosti existence Severoatlantické aliance jsou výrazně častěji přesvědčeni ti, kteří vyjadřují spokojenost s členstvím v ní. Názor o potřebnosti také ve větší míře zastávají lidé s vysokoškolským vzděláním, ti, kteří deklarují dobrou životní úroveň své domácnosti, ti, kdo se na škále levice-pravice řadí k pravici, a dotázaní, kteří by ve volbách podpořili ANO. O nepotřebnosti Severoatlantické aliance jsou zase ve větší míře přesvědčeni sympatizanti levice, obyvatelé starší 60 let, lidé pokládající životní úroveň vlastní domácnosti za špatnou, důchodci a respondenti, kteří by podle svých slov ve volbách dali svůj hlas KSČM.

Dále byly všem respondentům předloženy dvojice protichůdných výroků týkající se důsledků členství naší země v Severoatlantické alianci, ze kterých měli dotázaní za úkol vybrat ten, který je blíže jejich přesvědčení (viz tabulku 1).

² Znění otázky: „Jak byste hodnotil potřebnost existence NATO jako vojenskopolitické organizace v současné době? Řekl byste, že je...“ Varianty odpovědí: rozhodně potřebná, spíše potřebná, spíše nepotřebná, rozhodně nepotřebná.

Tabulka 1: Důsledky začlenění ČR do NATO 2000-2016 (v %)³

	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016
Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR.	38	34	42	41	40	46	40	46	42	43	45	37
Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.	47	50	50	54	54	48	53	48	52	51	50	56
Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR.	44	42	49	48	50	58	50	58	51	55	54	51
Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.	40	39	46	47	44	37	44	38	44	40	42	44
Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě.	56	53	71	71	66	74	69	73	67	70	69	61
Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě.	19	19	21	21	25	19	24	20	25	23	25	30

Pozn.: Dopočet do 100 % v každé dvojici výroků tvoří spontánní odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V otázce, zda je členství v NATO zárukou nezávislosti, nebo formou podřízení se cizím mocnostem, poměrně jednoznačně převažuje mínění o podřízení velmocím (56 %) nad zárukou nezávislosti (37 %). Od minulého šetření došlo k poklesu podílu občanů přesvědčených o tom, že členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR, o 8 procentních bodů a ten je tak nejnižší od roku 2002.

Co se týče názorů, zda je členství v Severoatlantické alianci zárukou míru a bezpečnosti pro Českou republiku, nebo zda zvyšuje riziko vtažení České republiky do vojenského konfliktu, mírně převažuje mínění o bezpečnosti (51 %) nad rizikem zatažení do konfliktu (44 %). V porovnání se situací v lednu 2015 nedošlo k žádnému statisticky významnému posunu a názor, že členství v NATO je pro naši zemi zárukou míru a bezpečnosti, převládá v české společnosti již od roku 2008.

V případě názorů na otázku, zda členství České republiky v alianci zvyšuje stabilitu a mír v Evropě, nebo naopak vede ke zvyšování napětí a nejistoty na kontinentu, je rozložení odpovědí jednoznačnější ve prospěch prvního z nich (61 % oproti 30 %). Přesto je podíl občanů, kteří věří, že členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě, v současnosti nejnižší od roku 2002.

³ Znění otázky: „Který z následujících výroků o členství České republiky v NATO se více blíží Vaším názorům?“

a) Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR. / Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.

b) Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR. / Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.

c) Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě. / Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě.“

Ve výzkumu jsme se dále zajímali o to, jak podle české veřejnosti ovlivňuje členství v Severoatlantické alianci mezinárodní pozici ČR.

Dvě pětiny (40 %) českých občanů si myslí, že členství v NATO neovlivňuje postavení ČR ve světě, přibližně třetina (34 %) pak uvedla, že pozice naší země ve světě je členstvím v NATO posilována, její hlas má větší mezinárodní význam. Názor, že členství v Severoatlantické alianci naopak pro naši zemi znamená oslabení její pozice ve světě, zastává jen o málo více než desetina občanů (13 %) a 13 % oslovených se k položené otázce nedokázalo vyjádřit a zvolilo proto odpověď „nevím“.

Oproti minulému šetření se náhled na tuto otázku statisticky významně nezměnil, přesto je v současnosti podíl těch, kteří jsou přesvědčeni, že členství v NATO vede k posílení pozice ČR ve světě, nejnižší za celé sledované období, tj. od roku 2000.

Tabulka 2: Vliv členství v NATO na mezinárodní pozici ČR 2000 – 2016 (v %)⁴

	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016
Posiluje pozice ČR ve světě	42	39	45	43	39	41	39	39	37	37	37	34
Oslabuje pozice ČR ve světě	8	9	7	8	8	9	9	9	13	10	12	13
Neovlivňuje pozice ČR ve světě	35	38	35	36	40	37	38	39	37	38	39	40
Neví	15	14	13	13	13	13	14	13	13	15	12	13

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Přesvědčení, že členství naší země v Severoatlantické alianci posiluje pozici ČR ve světě, je častější mezi muži, respondenty s vysokoškolským vzděláním, lidmi, kteří hodnotí svoji životní úroveň jako dobrou, pracujícími ve vedoucích funkcích, podnikateli a samostatně výdělečně činnými, dotázanými, kteří se sami zařadili na škále levice-pravice k pravici, a těmi, kdo by ve volbách odevzdali svůj hlas ANO. Opačný názor, tedy že členství v Severoatlantické alianci přispívá k oslabení pozice ČR ve světě, se častěji objevil u respondentů starších 60 let, občanů radících se na levou stranu politického spektra a voličů KSČM.

Tabulka 3: Souvislost mezi spokojeností s členstvím a vlivem členství v NATO na mezinárodní pozici ČR (v %)

	Posiluje	Oslabuje	Neovlivňuje	Neví
Rozhodně spokojen	30	6	9	4
Spíše spokojen	53	28	42	22
Spíše nespokojen	6	38	24	18
Rozhodně nespokojen	2	19	11	6
Neví	9	9	14	50

Pozn.: Sloupcová procenta.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

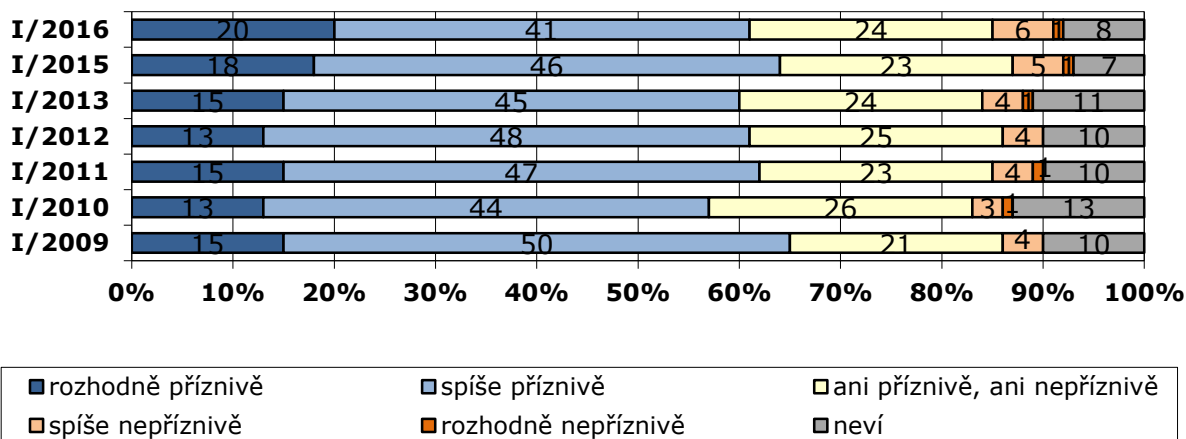
Občané, kteří si myslí, že členství v NATO pro naši zemi znamená posílení jejího mezinárodního postavení, také v naprosté většině případů (83 %) s tímto členstvím vyjadřují spokojenost. Naopak ti, kdo jsou přesvědčeni, že členství v NATO přispívá

⁴ Znění otázky: „Se kterým z těchto výroků souhlasíte? Členství v NATO posiluje pozice ČR ve světě, její hlas má větší mezinárodní význam. Členství v NATO přispívá k oslabování mezinárodní pozice ČR ve světě. Členství v NATO neovlivňuje postavení ČR ve světě.“

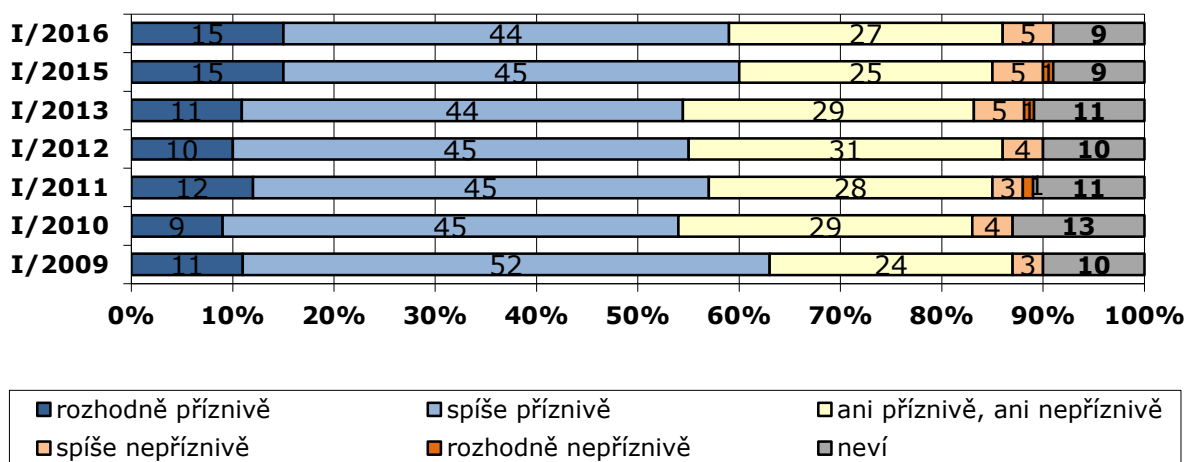
k oslabení pozice naší země na mezinárodní úrovni, jsou v nadpoloviční většině (57 %) případů s tímto členstvím nespokojeni.

Prostřednictvím baterie otázek byly dále ve výzkumu zjišťovány názory na to, jak existence a jednání NATO působí na bezpečnost svých členů, na vztahy mezi členy a vztahy s nečleny organizace, mír a stabilitu a na řešení hrozby terorismu (viz grafy 3a – 3f).⁵

Graf 4a: Jak existence a jednání NATO působí na bezpečnost svých členů? (%)

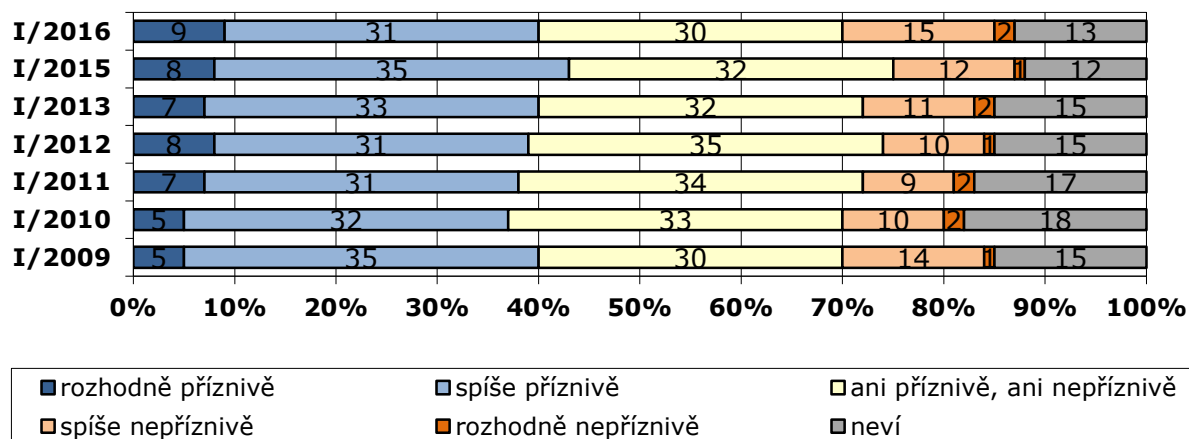

Graf 4b: Jak existence a jednání NATO působí na vzájemné vztahy mezi členskými státy? (%)

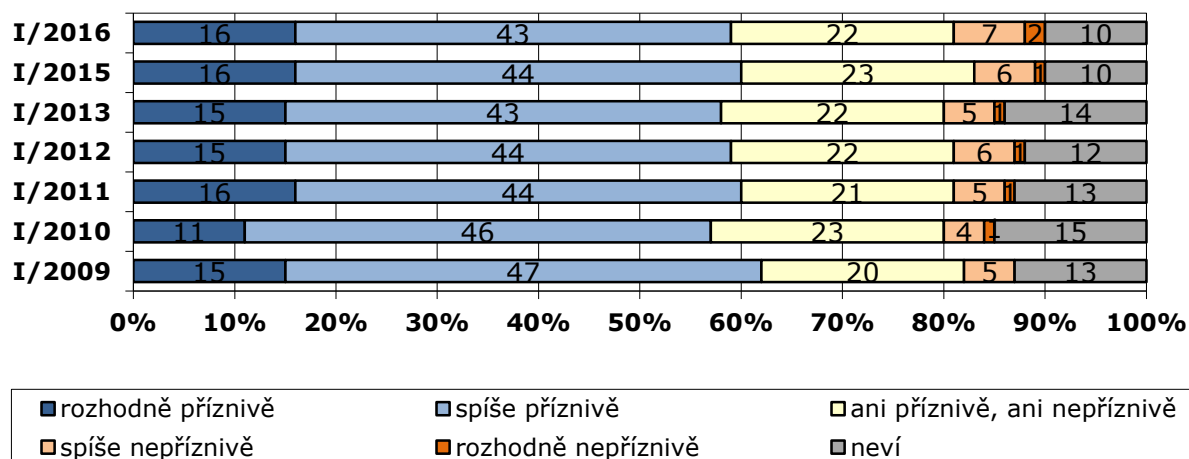

⁵ Znění otázky: „Jak příznivě či nepříznivě podle Vás existence a jednání NATO působí na a) bezpečnost svých členů, b) vzájemné vztahy mezi členskými státy, c) vztahy NATO a jeho členských států s jinými zeměmi, d) mír a stabilitu v euroatlantické oblasti, e) mír a stabilitu v jiných částech světa, f) řešení hrozby terorismu?“ Varianty odpovědí: rozhodně příznivě; spíše příznivě; ani příznivě, ani nepříznivě; spíše nepříznivě; rozhodně nepříznivě.

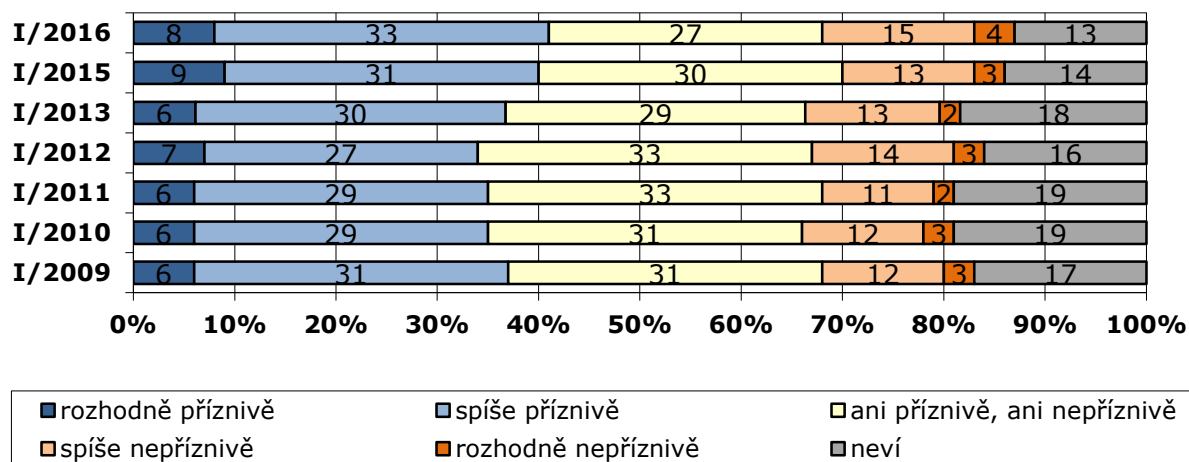
Graf 4c: Jak existence a jednání NATO působí na vztahy NATO a jeho členských států s jinými zeměmi? (%)

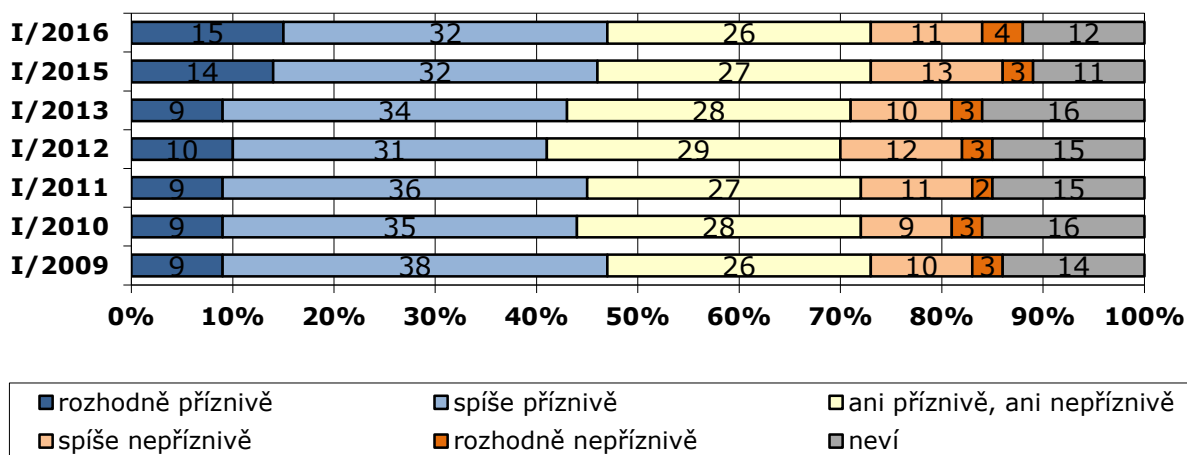

Graf 4d: Jak existence a jednání NATO působí na mír a stabilitu v euroatlantické oblasti? (%)

Graf 4e: Jak existence a jednání NATO působí na mír a stabilitu v jiných částech světa? (%)

Graf 4f: Jak existence a jednání NATO působí na řešení hrozby terorismu? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 11. – 18. 1. 2016*, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Přibližně tři pětiny dotázaných vyjádřily názor, že existence a jednání NATO působí příznivě na bezpečnost svých členů (61 %), na vzájemné vztahy mezi členskými státy (59 %) a na mír a stabilitu v euroatlantické oblasti (59 %), opačný názor u těchto výroků vyslovila méně než desetina oslovených. Téměř polovina občanů (47 %) soudí, že existence a jednání NATO působí příznivě na řešení hrozby terorismu, naopak tvrzení o nepříznivém vlivu se objevilo u 15 % dotázaných. Přibližně dvě pětiny respondentů jsou rovněž přesvědčeny o příznivém vlivu NATO na mír a stabilitu mimo euroatlantickou oblast (41 %) a na vztahy NATO a jeho členských států s jinými zeměmi (40 %). Názor, že tento vliv je naopak negativní, se objevil zhruba u pětiny oslovených.

Ve srovnání s minulým šetřením z ledna 2015 se názory veřejnosti na vliv členství naší země v Severoatlantické alianci na mezinárodní postavení České republiky nijak významně nezměnily.

V hodnocení působení Severoatlantické aliance na uvedené oblasti se občané liší podle toho, zda jsou spokojeni s členstvím v NATO a zda považují tuto organizaci za potřebnou. Občané, kteří jsou s členstvím spokojeni, a ti, kteří jsou přesvědčeni o potřebnosti NATO, v mnohem větší míře vyslovují příznivá hodnocení u všech zkoumaných položek. Z hlediska sociodemografických charakteristik jsou příznivější hodnocení viditelná zejména u lidí, kteří deklarují dobrou životní úroveň, a u sympatizantů pravoce, což odpovídá rozdílům pozorovaným u spokojenosti s členstvím a u mínění o potřebnosti Severoatlantické aliance.